

această metodă și aplicind-o la condițiile sociale în care s-a dezvoltat literatura cehă dintre 1770—1900 (vol. II, III) specialiștii cehi au găsit de cuviință că activitatea literară a unui număr de 21 literați reprezintă esențialul, cu ajutorul cărora se poate obține profilul literaturii cehi din această epocă. Selecția a fost destul de dificilă. Principiul a fost ca scriitorul să fi desfășurat o activitate literară cât mai cuprinzătoare, cât mai expresivă și mai tipică, pentru o anumită perioadă de timp. Scriitorul trebuie să fi fost o puternică personalitate combativă, în lupta literaturii pentru progresul social. Opera unui astfel de scriitor trebuie să oglindească idealurile poporului și năzuințele acestuia spre libertate. Numai încercat cu astfel de atribute, un scriitor ceh se poate bucura de privilegiul unui capitol monografic în cuprinsul Tratatului de istorie a literaturii.

În urma operației de « triere » au fost incluse personalitățile proeminente ale literaturii din cursul secolului al XIX-lea, pe care le-am menționat la locul cuvenit în contextul acestei prezentări. Cu toate acestea, autorii recunosc că alegerea poate provoca discuții și îndoieli. Selecția e în adevăr discutabilă, însă valabil rămâne criteriul metodologic că un tratat de istorie a literaturii, alcătuit pe baze marxiste, nu poate reedita expunerile descriptive ale istoriografiei literare burghize.

Aplicind metoda capitolelor monografice, colectivul de redacție n-a înțeles să excludă marea majoritate a celorlalți scriitori. Autorii au adoptat o schemă de organizare a materialului, originală și instructivă. Fiecare din capitolele care formează schema periodizării vol. II și III și în care sînt incluse capitolele monografice, se deschide cu un prim paragraf, în care se tratează ideile și tendințele din perioada respectivă. Urmează apoi alte trei paragrafe, închinatelor celor trei domenii de creație literară de după 1780: *poesia, proza și drama*.

Cu această metodă, scriitorii clasici, în cazul de față 21 la număr, se bucură de privilegiul de a intra de două ori în atenția autorilor: o dată în cuprinsul paragrafelor cu caracter general și a doua oară în cadrul expunerii monografice. Totodată, activitatea unui scriitor oarecare, să-i spunem « neprivilegiat », se poate obține urmărind contextul după paginile menționate la indice. Așadar, un număr de 252 scriitori și publiciști, rămași în afara capitolelor monografice, au fost grupați laolaltă în capitole speciale (II, p. 604—666, III, p. 549—611). Scurta prezentare a fiecăruia dintre ei conține date biografice sumare și indicații bibliografice privind cele mai importante lucrări. Tratatul de istorie a literaturii cehi, elaborat sub conducerea științifică a acad. Jan Mukařovský, reprezintă eforturile remarcabile, pe care știința literară cehă marxistă le depune, spre a înfățișa într-un fel cu totul nou formarea și dezvoltarea literaturii cehi.

TR. IONESCU-NIȘCOV

V. SL. KISELKOV, *Софроний Врачански, живот и творчество*, [Sofronie de Vrața, viața și opera], Sofia, 1963, Ed. Academiei Bulgare de Științe, 230 p.

Perioada de început a Renașterii bulgare — finele secolului al XVIII-lea și primele două decenii ale secolului al XIX-lea — nu poate fi concepută fără cunoașterea vieții și operei lui Sofronie de Vrața, cel mai de seamă cărturar și luptător pe plan politic și cultural pentru eliberarea poporului bulgar de sub jugul otoman din această vreme. Așa se explică și faptul că o serie întreagă de cercetători bulgari și străini au publicat încă din secolul trecut numeroase lucrări în legătură cu activitatea sa multilaterală. Și totuși, în ciuda acestor studii semnate de reprezentanți de seamă ai vechii istoriografii bulgare și mai ales de istoricii marxști din vremea noastră (K. Jireček, P. Oreškov, V. N. Zlatarski, A. T. Balan, B. Penev, B. Ţonev, M. Arnaudov, N. Traikov, B. Anghelov, E. Gheorghiev, N. Derjavin, V. D. Konobeev, ș.a.) cunoașterea vieții și a activității politice și culturale a acestei mari personalități prezintă încă unele lacune. Lucrarea de față încearcă și reușește în mare măsură să lămurească definitiv sau parțial destule episoade mai puțin cunoscute din viața și opera lui Sofronie de Vrața. Ea reprezintă o contribuție de seamă și un ajutor substanțial la alcătuirea volumului al doilea al istoriei literaturii bulgare. Fără îndoială, autorul, cunoscut prin valoroasele sale studii anterioare, a avut de soluționat probleme destul de grele, și, la finele prefetei ce precede volumul, recunoaște cu lăudabilă modestie faptul că unele dintre acestea rămân să fie rezolvate în viitor. Ceea ce trebuie însă subliniat în primul rînd este că această nouă lucrare referitoare la Sofronie de Vrața reprezintă un mare pas înainte în cunoașterea integrală a vieții și operei lui.

Dat fiind că cea mai importantă perioadă din viața și activitatea lui Sofronie se desfășoară la București (1803—1813), unde și-a scris cele mai de seamă lucrări și unde a acționat